

20 NOVEMBER 2024

Nationale staking voor onbepaalde tijd in Guatemala

Op 20 augustus dit jaar kwam de Beweging Semilla, een sociaaldemocratische partij, als overwinnaar uit de stembussen. Sinds 2017 kwamen alle gerechtsorganismen in handen van corrupte individuen. En die voeren nu een verwoede strijd om te beletten dat de partij en de verkozen president Bernardo Arévalo en vicepresidente Karin Herrera de scepter overnemen op 14 januari volgend jaar. Sindsdien zijn honderdduizenden mensen op straat gekomen. Het begon op 2 oktober. Overal werden blokkades op de autowegen in het binnenland en op de toegangswegen tot de hoofdstad opgeworpen. Ongezien en ongehoord in de geschiedenis van het land is dat deze keer het protest geleid werd door inheemse autoriteiten. We herinneren ons nog de sociale en politieke crisis van 2015. Toen kwam dankzij de onderzoeken van de Internationale Commissie tegen Straffeloosheid in samenwerking met het toenmalig Openbaar Ministerie een miljoenenfraude aan het licht. De spinnen in het corrupte netwerk waren de toenmalige president Otto Pérez Molina en vicepresidente Roxana Baldetti. Na wekenlange straatprotesten slaagde de bevolking, geruggensteund door de Internationale Commissie tegen Straffeloosheid en het Openbaar Ministerie, erin beide gezagsdragers af te zetten en achter de tralies te doen belanden. De drijvende krachten achter die straatmanifestaties waren toen - zoals altijd - stedelijke sectoren, studenten, vakbonden, journalisten en leden van de politieke oppositie. Vandaag zijn de drijvende krachten achter de protesten inheemse autoriteiten. Zij staan nu vooraan op de bres. De bevolking organiseerde zich om het vreedzame verzet wekenlang in stand te houden door van de departementen in drommen naar de hoofdstad te reizen, om beurten demonstraties te houden of voedsel te vervoeren, kramen op te richten en te serveren. Ondertussen werd een 'nationale staking voor onbepaalde tijd' uitgeroepen. De eisen blijven onverdroten dezelfde: 'democratie en het aftreden van de magistraten Consuelo Porras, Rafael Curruchiche, Cinthia Monterroso en Fredy Orellana.' Deze functionarissen maken volgens de demonstranten deel uit van een corrupte structuur die de democratie en de rechtstaat onderuit wil halen en een staatsgreep plegen, nadat het Openbaar Ministerie opdracht gaf aan het Kantoor van de Speciale Aanklager tegen de Straffeloosheid (FECI) om de notulen met de verkiezingsuitslagen in beslag te nemen. De inbeslagname werd gedaan in verband met een onderzoek tegen de sociaaldemocratische Beweging Semilla, de winnaar van de presidentsverkiezingen.

Prensa Comunitaria zette de belangrijkste gebeurtenissen op een rijtje.

De inheemse digitale nieuwsberichtgeving Prensa Comunitaria doet aan gemeenschaps-, mensenrechten-, feministische en autonome journalistiek. 'We documenteren de stem van het volk en hun verschillende strijden'.

Ze publiceerden een overzicht van het verzet tegen het corrupte optreden van de regering, vooral van het Openbaar Ministerie.

Op 2 oktober begon de 'nationale staking voor onbepaalde tijd.' De oproep werd gedaan door de K'iche' autoriteiten van de 48 kantons van Totonicapán; het Xinka parlement, Ixil van Nebaj, Quiché; Kaqchikel en Tz'utujil van Sololá. Het befaamde kruispunt Cuatro Caminos, waar verschillende nationale autowegen samenkomen werd het epicentrum van de demonstraties en was de ontmoetingsplaats voor duizenden mensen uit de verschillende buurtdepartementen. Enkele dagen later breidde de menselijke golfstroom zich verder uit naar andere departementen in het land. Tegelijkertijd werd er een demonstratie gehouden voor het

centrale gebouw van het Openbaar Ministerie in de hoofdstad. Begon de beweging voor de democratie in de departementen, kort nadien sloten stedelijke sectoren zich aan bij de zitstakingen. De hoofdstad werd verlamd door vreedzame demonstraties in verschillende wijken. Studenten van de universiteiten van Landívar, Del Valle en San Carlos sloten zich aan bij de protesten. Tegen 7 oktober verspreidde de oproep tot een nationale staking zich over het hele land en grepen massamanifestaties plaats. Om en bij negentig autowegen in verschillende delen van het land werden geblokkeerd. Civiele organisaties, studenten en professoren en kleine bedrijven voegden zich bij de protesten van inheemse organisaties. De afkeer van de corruptie in de gerechtelijke organismen nam toe.

145 wegblokkeringen

Een week later werden op een dag 145 wegblokkeringen opgeworpen. Dit veroorzaakte onrust bij president Alejandro Giammattei en het hoofd van het Openbaar Ministerie, die de zitstakingen strafbaar stelde als vandalisme en plundering. Procureur-generaal Consuelo Porrás sprak zich uit in een video, waarin ze de protesten zelfs als een misdaad bestempelde. Het Openbaar Ministerie hield vast aan zijn voornemen om de zitstakingen te onderdrukken en stuurde een brief naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken om de demonstranten uiteen te jagen en de geblokkeerde wegen vrij te maken.

Tijdens de derde week van de nationale staking zette een reeks karavanen van honderden mensen vanuit verschillende departementen van het land zich op weg naar de kantoren van het Openbaar Ministerie in de hoofdstad. Die dag werd, ver in het binnenland, in het departement San Marcos een manifestant vermoord door de lijfwacht van de gekozen burgemeester van de gemeente Ocós, die lid is van de partij Vamos van president Giammattei. Ook voor de woning van procureur-generaal Consuelo Porrás wisselden manifestanten zich dag en nacht. Op 9 oktober verdween ze van de aardbol. Geruchten gingen dat ze zich uit veiligheid verschool in een militaire kazerne. Het duurde meer dan een week eer ze terug in het openbaar verscheen met haar orders.

De marktkramers van de hoofdstad zijn enerzijds niet gemakkelijk van hun stuk te brengen en tegelijk kiezen ze gemakshalve de kant van de regering van dienst. Maar dit keer was het anders. Meer dan drieduizend verkopers namen deel aan het verzet om het aftreden van Consuelo Porrás te eisen.

Minister van Binnenlandse Zaken treedt af

De minister van Binnenlandse Zaken, David Napoleón Barrientos Girón, weigerde orders in te willigen om de politie op de manifestanten af te sturen. Op 17 oktober diende hij zijn ontslag in bij president Alejandro Giammattei.

‘Gezien de complexiteit van de huidige situatie waarin het land zich bevindt, bied ik u mijn ontslag aan,’ staat in zijn brief aan de president.

Op 20 oktober werd de 79e verjaardag van de Oktoberrevolutie herdacht. De gekozen president Bernardo Arévalo gaf een toespraak: ‘Vandaag staan we tegenover een tirannie van corrupte individuen en gaan we een nieuwe lente van welvaart tegemoet,’ zei hij voor een samengestroomde menigte.

Nationale staking voor onbepaalde tijd, hoe lang nog?

Hier en daar begon men zich af te vragen: hoelang kan dit nog duren? Hoelang zullen de mensen het nog volhouden, daar de corrupte autoriteiten geen duimbreed wijken. De eerste

dagen van november riepen de vertegenwoordigers van de verschillende inheemse volkeren op tot nieuwe mobilisaties. De aankondiging vond weerklank toen duizenden mensen zich in de hoofdstad mobiliseerden voor zitstakingen voor het Openbaar Ministerie, de presidentiële residentie en het Grondwettelijk Hof. Een ar weken later, na haast twee maanden van openlijk verzet, werden de meeste wegblokkades opgeheven. De inheemse autoriteiten zegden dat dit een maatregel was om de mobilisatie te reorganiseren. Ook de marsen naar de hoofdstad werden opgeschort. Maar de protesten in de departementen en vooral die voor het kantoor van het Openbaar Ministerie in de hoofdstad gingen vreedzaam door.

Ondertussen voerde het Openbaar Ministerie half november huiszoeken uit met de bedoeling zevenentwintig belangrijke personen te arresteren, zoals voormalige ombudsman voor de mensenrechten Jordán Rodas, volksvertegenwoordiger Aldo Dávila en voormalig volksvertegenwoordiger Marcela Blanco van de Semilla-partij, ook de befaamde mensenrechtenadvocaat Ramón Cadena. De beschuldiging: zwaar machtsmisbruik, plundering, opruiing en onwettige vereniging. De zaak houdt verband met de wekenlange bezetting van de faciliteiten van de staatsuniversiteit San Carlos en andere daden die zouden zijn gepleegd in het kader van demonstraties tegen de corrupte Walter Mazariegos, die onwettig door president Giammattei aangesteld werd en niet erkend wordt als nieuwe rector door professoren en studenten. Tevoren was hij de man reeds gesanctioneerd door de VS.

Ondanks aanhoudende nationale en internationale druk blijken de corrupte machthebbers niet te wijken. Ook hier geldt de vraag: hoe lang nog? Of slagen ze erin het rechtssysteem volledig naar de prullenmand te verwijzen, een juridische staatsgreep te plegen en zichzelf op te volgen na begin januari?

GUIDO DE SCHRIJVER

Bronnen:

[Paro nacional: fechas y acciones importantes tras 44 días de resistencia – Prensa Comunitaria](#)